

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1909. Första Kammaren. N:o 15.

Tisdagen den 2 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet grefve *Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående anslag till fortsättning af statsbanorna Morjärv—Lappträsk, Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmsfjärden, Östersund—Ströms vattudal (Ulriksfors) samt Järna—Norrköping m. m.; och

2:o) angående afgift för inrikes postanvisning och postförskott å högre belopp än 500 kronor.

Justerades protokollet för den 23 nästlidne månad.

Upplästes ett inkommet läkarintyg så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr professor *P. Fahlbeck* på grund af influensa är förhindrad deltaga i riksdagsgöromål under minst en månads tid, intygas på heder och samvete.

Stockholm den 26 februari 1909.

B. Buhre,
med. dr.

Anmäldes och bordlades lagutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 13, med föranledande af kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om lagutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om fram-

läggande af förslag i fråga om rätt att förändra fideikomiss i fast egendom till penningfideikomiss;

n:o 14, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lättnader för delning af hemman; och

n:o 15, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående Kungl. Maj:ts högsta domstols tjänstgöring på afdelningar, till stadga angående måls handläggning i vissa fall af Kungl. Maj:ts högsta domstols afdelningar samfällt, till lag om Kungl. Maj:ts regeringsrätt, till lag om tjänstgöringen i Kungl. Maj:ts lagråd, till lag om ändring i förordningen angående äkten-skapsskillnader den 27 april 1810 och till lag om ändring i förordningen den 3 april 1810, huruledes rättelse och förklaring uti gjorda fideikommissförfattningar må sökas, samt hvad i afseende på fardag af fideikommissegendom kommer att iakttagas.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelser:

n:o 20, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af anslag för utvidgning af inseglingstrännan till Trelleborgs hamn, och

n:o 21, till fullmäktige i riksgäldskontoret, i samma ämne.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 22, till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tullverkets och varuemottagares ömsesidiga rättigheter och skyldigheter i fall, då tullafgift för inkommen vara oriktigt debiterats m. m.

Upplästes ett från Andra Kammaren ankommet protokolleutdrag, n:o 99, utvisande, att nämnda kammare antagit Första Kammarens inbjudning om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af

ej mindre Kungl. Maj:ts propositioner med förslag till

1:o) lag om prästerskapets aflöning m. m., och

2:o) ecklesiastik boställsordning,

än äfven de ytterligare framställningar, som kunde komma att af Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor.

Föredrogs Kungl. Maj:ts den 27 nästlidne februari bordlagda nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

*Proposition
om reglering
af prästerska-
pets aflöning
m. m.*

Herr von Möller: Jag gissar, att jag icke behöfver erinra herrarne om det skådespel, om jag skulle kunna få begagna ett sådant uttryck, som förra året uppfördes i denna kammare med prolog af synnerligen dramatisk effekt den 13 mars. I slutet af andra akten af skådespelet tillät jag mig att yttra några ord som slutreplik i den diskussion, som fördes öfver detta ämne. Jag sade, att jag höjde min röst icke för att *varna*, emedan jag visste, att mina ord icke hade någon resonans i denna kammare, men för att få min mening antecknad till protokollet. Och tyvärr gick det, som jag förutsagt. Det förslag, som Kungl. Maj:t framlagt, föll genom Första Kammarens uppställande af villkor, som jag och flera med mig funno själfklart att Andra Kammaren aldrig skulle bifalla. Jag har aldrig ansett, att i fråga om verkliga principer man bör utan vidare låta sig skrämmas eller lockas till eftergifter, men när det gäller ekonomiska frågor, anser jag, att såväl i det enskilda lifvet som ännu mer i det offentliga man bör se till, att man ej spänner sina fordringar så högt, att man kanske icke får någonting alls. Det har varit min enkla syn på denna fråga. Utgången visade, att jag ej hade orätt.

Nu stå vi ånyo inför valet af ledamöter till det särskilda utskottet, och jag gör mig den frågan: Hvad skola utskottets ledamöter från Första Kammaren säga eller göra, när de möta dem från Andra Kammaren? Hvad skola de hafva att bjuda dem i den kompromiss, som man väl måste söka få till stånd? I hvarje affärsuppgörelse söker ju hvar och en af kontrahenterna att få det mesta möjliga. Den, som sitter inne med de starkaste trumfkorten, behåller spelet, och, mine herrar, jag ber då att till eder få ställa den frågan: Hvem sitter nu inne med de starkaste trumfkorten? Är det säkert, att det spel, som Första Kammaren i fjor lät gå sig ur händerna, i år skall kunna vinnas för lika godt pris som då? Det är detta, som det blifvande utskottsarbetet och därefter frågans behandling i kamrarne kommer att visa.

Men jag anser mig redan nu böra uttala, att, om så sker, Första Kammarens utskottsledamöter i sanning kunna sägas hafva ådagalagt stor skicklighet i sitt arbete. Ty efter mitt sätt att se, har man från Första Kammarens sida intet vederlag att bjuda, ehuru man visserligen kan ställa sig på den rent negativa ståndpunkten och fortfarande kräfva privilegiernas bibehållande. Jag ber om ursäkt, om jag använder det förhatliga ordet »*privilegier*» — men så kallas ju dock dessa förmåner i kyrkolagen —; jag ber om ursäkt, om jag således begagnar ordet privilegier, äfven om detta kommer att väcka förtrytelse från visst håll. Natur-

*Proposition
om reglering
af prästerska-
pets aflöning
m. m.*

(Forts.)

ligtvis kunna vi säga: vi afslå frågan igen, så länge vi sitta kvar här. Men för hvarje gång vi afslå den, måste vi tänka: kommer det igen något bättre eller något sämre? För min del tror jag, att i fjor bjöds dock det svenska prästerskapet eller, om det låter bättre, kyrkan den mest förmånliga lösningen af frågan. Det var ju prästernas löneförmåner det gällde: det var prästerna, som skola hafva penningarna — för att sen i sin tur lämna den andliga valutan åt den andra kontrahenten i kyrkan, församlingarna — så att jag kan ej fatta annat, än att uttrycket prästerskapets privilegier ändå ej är så alldeles uppåt väggarna, som man sökt göra troligt.

Emellertid, för att herrarna strax skola kunna fatta situationen så, som jag tänker mig den, ber jag att såsom ledmotiv för min fortsatta framställning få begagna en af Gyllenborgs fabler efter allas vår barndomsvän Lafontaine: »Hunden och köttstycket». Fabeln lyder:

»I vattnet ser en Hund från spången af en Å
Et stycke kött, en stek! det kan ej mindre vara.
Det var dock skuggan blott af det han ägde då
Och mellan tändren höll, men låter fjärran fara.
Et större honom bjuds, et mindre offras må.
Från spången med et skutt han sig i djupet sänker
Och i sin blinda snålhet dränker.
Hur mången i vår tid är narrad likaså,
Som stora löften tror, på lyckan växel drager,
Och mellan präktiga förslager
Sit goda ser ur händern gå.»

För mig synes denna fabel hafva en viss tillämplighet på den situation, som uppkommit genom Första Kammarens i fjor fattade beslut. Jag skulle vilja säga, att på de skäl, jag nyss nämnde, det nog blir ett ganska svårt arbete för Första Kammarens utskottsledamöter. Och jag anser det icke olämpligt, att jag här uttalar några frågor, som jag ställt till mig och som jag gissar, att hvar och en af utskottsledamöterna får göra sig själf. Anses frågan, när den föll i fjor, hafva fallit framåt eller bakåt? Väntade man då eller väntar man nu en *gynnsammare* ställning för privilegiiskyddets genomdrifvande och för den ekonomiska delen af frågan? Hur komma vid 1909 års riksdag deras förhoppningar att realiseras, hvilka förmådde Första Kammaren att släppa det goda köttstycket för en skenbild? Var eller är det att antaga, att 1909 års Andra Kammare blir så pass tillmötesgående, som Andra Kammaren var år 1908, eller kommer den att uppställa nya fordringar? Ämnar Första Kammaren riskera ett ytterligare uppskof? Det är en fråga, som jag naturligtvis tids nog får besvarad.

Man skulle ju kunna säga, att Första Kammaren då äfven har att taga hänsyn till hvad ett kommande kyrkomöte skulle säga om det positiva beslut, som vi här kunde komma fatta.

Ja, mina herrar, hvad det beträffar, tror jag nog, att kyrkomötet börjat inse, att man ej bör spänna bågen för högt, jag skulle nästan kunna säga, att det tyckes hafva tagit lärdom af de exempel, som stundom från denna kammare gifvits kyrkomötet.

Jag skulle vidare vilja fråga, hvad man då vunnit genom det beslut, som i fjor fattades? Till en början antager jag, att man kan säga: intet privilegieskydd, ty det torde väl vara tämligen säkert, att icke kommer man i år att gå in på något dylikt, när man icke ville höra talas därom i fjor. Erinra herrarna sig möjligen en ganska spydig replik, som fälldes i Andra Kammaren i fjor, när det var tal om de där privilegierna, i annat fall skall jag be att få erinra herrarna därom. Det var en ledamot af Andra Kammaren, som, när han stötte sig på ordet prästerskapets privilegier, yttrade: »Denna klass är till för att hos svenska folket inplanta den tron, att man skall lefva enkelt, anspråkslöst och arbetsamt och lita på Guds försyn för sitt uppehälle, men prästerskapet vågar nu icke själf lita på detta, utan vill därtill ha privilegieskydd för 3 eller 4 miljoner för att vara säkert om sin bärgning.»

Statsrådet Hammarskjöld nämnde mot slutet af den sista debatten i Andra Kammaren: »Hvad skall man nu göra, man har icke annat att göra än att vänta, tills någon af kamrarna tröttnat, men det vore ledsamt, om frågan icke skulle blifva löst, förrän herr Staaff fått sitt referendum igenom.» Ja, mina herrar, detta är situationen, och jag frågar: hvad är det egentligen vunnit genom uppskofvet? *Intet* privilegieskydd och jag antager *afprutning* på de ekonomiska fördelarna för prästerskapet, särskildt hvad angår *boställsordningen!*

Om Första Kammaren går in på ett positivt beslut, skall kyrkomötet höras, men då ha vi att på vinst- och förlustkontot uppföra kostnaderna för ett extra kyrkomöte, hvilket skall höras i frågan. Den saken hade vi kunnat slippa ifrån i fjor. Man kan nu visserligen säga, att 40- à 50,000 kronor icke är så mycket, och att om kyrkomötet raskar på, blir det ej så dyrbart; men man hade dock kunnat slippa ifrån denna kostnad samt det obehagliga uti att behöfva besvara kyrkomötet med ett extra sammanträde.

Slutligen: hvad har detta uppskof renderat oss? Detta är för mig det allra viktigaste af hela frågan och som gör, att jag som fosterlandsvän och som vän af Första Kammaren ej kan säga annat, än att jag med både saknad och jag kan gärna säga med harm tänker tillbaka på hvad som föranledt detta. Man griper i luften efter en chimär och hvad vinner man? Jo, det, hvarför jag så många gånger varnat, att *Första Kammaren onödigtvis fastnat i en återvändsgränd*. Jag behöfver blott peka på behandlingen af frågan om utträde ur statskyrkan under den långa tid jag tillhört kammaren. Ända sedan år 1893 har man här gjort motstånd, men i år gick frågan igenom utan någon

Proposition om reglering af prästerskapets aflöning m. m.

(Forts.)

*Proposition
om reglering
af prästerska-
pets aflöning
m. m.*

(Forts.)

protest. Men det hade inträffat, att Andra Kammaren därvid fastklistrat ett extra villkor, nämligen att de utträdande skulle bibehålla sin rösträtt i kyrkostämman vid icke kyrkliga frågor behandling, alltså äfven i skolfrågor. Detta hade Första Kammaren kunnat slippa, om den förut gått med på saken. Huru gick det med civiläktenskapet i föl? Ett extra villkor kom nu till, nämligen att prästerna skulle vara skyldiga att viga frånskilda makar. Jag medgifver, att jag då utaf opportunitetsskäl talade för saken, därför att jag trodde detta vara den enda väg, på hvilken frågan hade någon utsikt att vinna sin lösning, men om herrarna erinra sig år 1900, när jag talade i saken, motsatte kammaren sig frågans lösning och jag fick endast 27 röster med mig i voteringen.

Det är ej för att uppläsa något syndaregister, som jag nu talar på detta sätt, men när vi stå inför en så fatal situation som den, i hvilken Första Kammaren nu blifvit försatt, måste vi ovillkorligen rannsaka våra hjärtan och njurar och tänka efter, om vid åtskilliga tillfällen vi handlat så värst klokt eller omtänksamt om en så pass dyrbar institutions som Första Kammaren anseende. Jag vet alltför väl, att jag kommer att få uppbära skarpt klander både inom och utom denna kammare, men så stark är min fosterlandskänsla, att den öfvergår de hänsyn, som möjligtvis en och annan anser mig böra hafva att ej nämna sådana saker här offentligt. Min svaga röst förmår nog ej mycket, men jag vill dock här hafva sagt min mening. *Därinne* på andra sidan tror jag icke det behöfves någon läromästare, de ha nog ögon och öron själfva. Denna frågas behandling liksom så många andras har upprört och gjort mig ledsen, ty vi hade genom mera förutseende kunnat slippa den bedröfliga reträtt, som nu förestår oss. Här finnes ej annat att göra än att antingen afslå eller böja oss med ett — pater peccavi. Detta hade vi kunnat undgå förra året, och detta är hvad jag velat öppet uttala till utskottet och kammaren.

Efter härmed slutad öfverläggning hänvisades förevarande kungl. proposition till det särskilda utskottet; och skulle till utskottet jämväl öfverlämnas det i anledning af samma proposition inom kammaren nu afgifna yttrandet.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet Kungl. Maj:ts den 27 sistlidne månad bordlagda nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ecklesiastik boställsordning.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 27 nästlidne månad bordlagda memorial och utlåtanden n:is 34—37.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts denna dag aflämnade nådiga proposition till Riksdagen angående anslag till fortsättning af statsbanorna Morjärv—Lappträsk, Bastuträsk—Skellefteå—Kallholmsfjärden, Östersund—Ströms vattudal (Ulriksfors) samt Järna—Norrköping m. m.

Föredrogs och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts under sammanträdet aflämnade nådiga proposition till Riksdagen angående afgift för inrikes postanvisning och postförskott å högre belopp än 500 kronor.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:
 friherre *De Geer* fr. o. m. den 3 t. o. m. den 13 innev. mars
 » *Lagerbring* under 10 dagar från den 5 » »

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst bland utskottsbetänkandena på föredragningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,35 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Onsdagen den 3 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Petersson, Alfred*, aflämnade Kungl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

- 1:o) angående försäljning af en till förra militiebostället Norra Trättelanda i Göteborgs och Bohus län hörande lägenhet;
 - 2:o) angående försäljning till staden Göteborg af en inom säteriet Sannegårdens ägor å stadens område belägen, kronan tillhörig färjplats, kallad Sörhallen, jämte tillhörande väg;
 - 3:o) angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Stora Ryland n:o 1 i Göteborgs och Bohus län;
 - 4:o) angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Emitslöf n:is 1 och 2 i Kristianstads län;
 - 5:o) angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Bjuf n:o 3 i Malmöhus län;
 - 6:o) angående försäljning af lägenheter från förra militiebostället Erikstorp n:is 2 och 3 i Kristianstads län;
 - 7:o) angående försäljning af ett område från förra sergeantsbostället Virrestad n:is 4 och 7 i Kristianstads län;
 - 8:o) angående tilläggs pension åt f. d. förste landtmätaren Alfred Lejdström; och
 - 9:o) angående understöd åt landtbruksingenjören N. G. Floréns änka och barn.
-

Upplästes ett inlämnadt läkarintyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, bruksägaren herr *Gunnar Ekelund*, t. v. på grund af sjukdom är oförmögen att deltaga i kammarens förhandlingar, intygas.

Norrköping d. 27 febr. 1909.

Vilh. Lindvall,
legit. läkare.

Anmäldes och bordlades:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 38, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till anläggning af ledningar för distribuering af elektrisk energi från Trollhättan, och

n:o 39, i anledning af väckt motion om anslag till utgifvande af en uppslagsbok öfver 1909 års lagtima Riksdags verksamhet;

bankoutskottets memorial:

n:o 3, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens afdelningskontor i Göteborg, Luleå, Vänersborg och Växjö, samt

n:o 4, angående öfverförande till riksbankens reservfond af vissa till framtida disposition afsatta medel; äfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 16, i anledning af väckt motion om ändring af 5 kap. 3 § strafflagen samt 4 § i lagen angående verkställighet af domstols förordnande om tvångsuppfostran den 27 juni 1902,

n:o 17, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående villkorlig doms användande utan inskränkning beträffande fylleri eller därmed sammanhängande förseelser, och

n:o 18, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sådan ändring af in-teckningsförordningen, att aftal om rätt till elektrisk ström från fastighet med vattenfall må kunna i fastigheten in-tecknas.

Företogs val af nio ledamöter i Riksdagens särskilda utskott, till hvars behandling hänvisats Kungl. Maj:ts propositioner n:is 39 och 40; och befunnos, efter valförrättningens slut, därtill hafva blifvit utsedde:

herr	Bellinder	med 98 röster.
»	Carlberg	» 98 »
»	Cedererantz	» 98 »
»	Jonsson	» 98 »
»	Petersson, Lorentz,	» 98 »
»	Sjöcrona	» 98 »
»	Sörensson	» 98 »
grefve	Wachtmeister, Hans,	» 98 »
herr	Ros	» 97 »

Företogs val af sex suppleanter i Riksdagens särskilda utskott; och befunnos, efter valförrättningens slut, därtill hafva blifvit utsedde:

herr Rogberg.....	med 87	
» Ekman	» 87	»
» Lindblad	» 85	»
» Barthelson	» 80	»
» Enhörning	» 73	»
» Berg, Volrath,	» 71	»

sedan ordningen emellan de två förstnämnda blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af tjugufyra valmän för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för Riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr Almgren.....	med 95 röster.	
» v. Baumgarten	» 95	»
friherre Beck-Friis, Johan,.....	» 95	»
herr Behm	» 95	»
» Björklund	» 95	»
» Bohnstedt, Edvard,	» 95	»
» Cedercrantz	» 95	»
» Ekelund	» 95	»
» Ekströmer	» 95	»
» Fahlbeck	» 95	»
friherre Falkenberg	» 95	»
herr Grundberg	» 95	»
grefve Lewenhaupt.....	» 95	»
herr Lindgren	» 95	»
» von Mentzer	» 95	»
» Nyström, J. F.,	» 95	»
» Paulson	» 95	»
» Ridderbjelke	» 95	»
friherre Trolle	» 95	»
herr Trygger	» 95	»
» Wennberg	» 95	»
» Wester	» 95	»
» Wijk, Erik,	» 95	»
grefve von Rosen	» 94	»

Företogs val af åtta suppleanter för kammarens valmän för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för Riksdagens full-

måktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valför-
rättningsens slut, hafva blifvit till suppleanter för kammarens
ifrågavarande valmän utsedde:

herr	Magnuson	med 83 röster.
»	Rogberg	» 83 »
friherre	Silfverschiöld	» 82 »
herr	Hedenstierna	» 82 »
»	Hallin	» 82 »
»	Tonning	» 82 »
»	Danström	» 82 »
»	Enhörning	» 79 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit
genom särskilda lottningar bestämd.

Företogs val af en ledamot för att deltaga i talmansöfver-
läggningarna efter afidne friherre Palmstierna; och befunnos, efter
valförrättningsens slut, därtill hafva blifvit utsedd

herr Trygger

med 96 röster.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters begäran
lagutskottets under gårdagen bordlagda memorial och utlåtanden
n:is 13—15.

Vid ånyo skedd föredragning af statsutskottets den 27 sist-
lidne februari och den 2 innevarande mars bordlagda memorial
n:o 34, i anledning af kamrarnas skiljaktiga beslut angående
Kungl. Maj:ts framställning om uppförande af en byggnad för
vissa kontor inom järnvägsstyrelsen, godkändes den i detta me-
morial föreslagna voteringsproposition.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 27 nästlidne
februari och den 2 innevarande mars bordlagda utlåtanden:

n:o 35, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
beredande af lånemedel för år 1909 för fortsatt utveckling af
statens telefonväsende, och

n:o 36, i anledning af Kungl. Msj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anlag dels för undersökning rörande inrättande af farled mellan sjöarna Uddjaure och Storafvan, dels ock för upprepning af det s. k. Väckholmssundet,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Om uppflyttning af Olskrokens järnvägsstation till högre klass.

Föredrogs ånyo statsutskottets den 27 sistlidne februari och den 2 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om uppflyttning af Olskrokens järnvägsstation till högre klass.

Med föranledande af Kungl. Maj:ts i propositionen angående statsverkets tillstånd och behof under sjätte hufvudtiteln därom gjorda framställning hade utskottet i föreliggande utlåtande hemställt, att Riksdagen måtte medgifva, att i § 3 af aflöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar antalet stationsinspektorer å 3:e klassens station finge upptagas till 37.

Herr Jonsson: Herr talman, mina herrar! Ehuru jag icke har något yrkande att göra vid nu föredragna punkt, anser jag mig likväl hafva skäl att i samband därmed yttra några ord om ett ämne, som nära beröres af de i statsutskottets förevarande utlåtande gjorda uttalandena.

Det är tämligen likgiltigt, om man flyttar upp en station till högre klass, i så måtto att det endast inverkar med några hundra kronors högre aflöning åt stationsföreståndaren. Hvad som emellertid är viktigare, det är frågan, huruvida man i allmänhet kan säga, att vid statsbanornas stationer icke användes större personal, än nödvändigt kräfves. Jag har från skilda håll bland befolkningen hört den uppfattningen göra sig gällande, att det i åtskilliga fall anses, att alltför många personer äro anställda vid en station, så att göromålen äro endast ytterst obetydliga för en del af samma personal. Jag skulle naturligtvis icke hafva vågat lita på ett omdöme af utomstående, därest man med ledning af järnvägsstatistiken icke skulle tro sig kunna finna, att det icke saknas skäl för sådana anmärkningar. Jag vill i sådant hänseende påpeka, att det enligt järnvägsstatistiken för år 1907 finns 26 stationer med större personal än två man, hvilka stationer gifva intill 10,000 kronor i trafikinkomst, men däraf finns det 9, hvarest inkomsterna stanna under 5,000 kronor. Vidare finns det 47 stationer med en inkomst ifrån 10,000 kronor intill 20,000 kronor, hvarest personalen består af mer än tre, d. v. s. minst

fyra, men antalet kan gå upp till fem och sex personer. Nu är det troligt, att en och annan af ifrågavarande stationer kan behöfva något större personal än eljest, nämligen till följd af vissa omständigheter, såsom tågmöten vid stationen eller att stationen är utgångspunkt för några tåg eller dylikt. I stort sedt kan man likväl säga, att samtliga dessa stationer icke hafva annan uppgift än att servera genomlöpande tåg, att de icke utgöra utgångspunkt för tåg eller bilda anknäpningspunkter för andra järnvägar, hvilket naturligtvis alltid medför något större behof af manskap, och när jag har sett efter, hur det ställer sig på stationerna, där jag väl känner till förhållandena, nämligen i min hembygd, så finner man, att en station där med alldeles liknande tåganordning och dylikt som andra liknande i närheten på en inkomst af ungefär 22,000 kronor använder 7 man, under det att en närliggande, som har dubbelt större inkomster, reder sig med 5. Om man granskar denna tabell, skall man icke kunna undgå att sätta i tvifvelsmål, huruvida nödig sparsamhet med arbetskraften i det fallet har iakttagits. Man trodde, att när år 1907 järnvägsstaten reglerades, och särskildt alla lägre befattningshafvare vunno betydande förbättring i sina inkomster, däraf skulle hafva följt, att ock arbetskraften skulle till fullo på ett lämpligt sätt utnyttjas. Men det kanske icke är så alldeles utan, att det icke var så lätt för järnvägsstyrelsen att vidtaga några inskränkningar i detta fall, emedan det gärna ville stöta på patrull hos de vederbörande, som skulle drabbas af en inskränkning därvidlag. Huru som helst, har jag med hvad jag nu sagt velat åsyfta, om icke det för vederbörande vore på sin plats att låta distriktscheferna på de olika afdelningarna taga i noggrant öfvervägande medelst en genomgående undersökning, huruvida man icke här och där med skäl skulle kunna minska på det antal personer, som vid stationerna äro anställda.

Om jag med detta har kunnat fästa uppmärksamheten på saken och åstadkomma, att något åtgöres i den riktningen, skall det blifva ett bidrag till att i någon mån förbättra våra stambanors för närvarande dåliga affärsresultat. Detta har varit mitt syfte, men något yrkande har jag naturligtvis icke att göra, annat än bifall till utskottets hemställan.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet de under sammanträdet aflämnade kungl. propositionerna.

Om uppflyttning af Olskrokens järnvägsstation till högre klass.

(Forts.)

Herr *Lindblad* afgaf en motion, n:o 58, i anledning af K Maj:ts proposition angående grunder för åtgärder i syfte att mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förv egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Ekströmer* fr. o. m. den 4 t. o. m. den 24 innev. månad
 grefve *Wachtmeister, Axel*, » » » » 5 » » » 18 » »

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,24 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Fredagen den 5 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Justerades protokollet för den 25 nästlidne februari.

Anmäldes och bordlades sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden:

n:o 1, i anledning af väckt motion om statsbidrag till aflönande af fjärdingsman;

n:o 2, i anledning af justitieombudsmannens framställning om ändring af 1 § i lagen angående förordnande af rättegångsbiträde åt häktad den 14 september 1906; och

n:o 3, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning i fråga om anslag till en processkommission äfvensom en i anledning af de äskade anslagen till nya lagberedningen och processkommissionen väckt motion.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 114, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 2, i anledning af motion angående utredning rörande skogsarbetarnes ställning och lefnadsförhållanden i Norrland m. m., beslöt Första Kammar-
aren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet herr *Lindblads* den 3 i denna månad väckta och då bordlagda motion, n:o 58, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnabemslägenheter från vissa kronoegen-
domar.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flere ledamöters följande den 3 innevarande mars bordlagda ärenden, statsutskottets utlåtanden n:is 38 och 39, bankoutskottets m n:is 3 och 4 äfvensom lagutskottets utlåtanden n:is 16—18.

Justerades två protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att sammansatta stats- och lagutskottets utlåtanden n:is 1—3 skulle sättas främst på föredragningslistan till morgondagens sammanträden.

Kammaren åtskildes kl. 3,12 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna.*
